

Rahvusvaheline teatripäev 2013
Dario Fo läkitus

Vanadel aegadel, ilmutades sallimatust komöödiante vastu, lahendas võim olukorra näitlejate maalt pagendamisega.

Tänapäeva Itaalias esineb näitlejatel ja teatritruppidel kriisi tõttu raskusi nii esinemispaikade, teatrite kui publiku leidmisega.

Seega ei tegele võimumehed enam kontrolliprobleemidega nende üle, kelle väljendusvahendeiks on iroonia ja sarkasm, sest näitlejatel puuduvad nii lava kui ka publik, kelle poole pöörduda.

Renessansiaegse Itaalia võimuladvik, vastupidi, nägi palju vaeva komöödiante ohjes hoidmisega, kuna näitlejad nautisid suurt publikumenu.

On teada, et massiline *commedia dell'arte* näitlejate väljaränne toimus vastureformatsiooni sajandil, mil nõuti kõikide teatriruumide likvideerimist. Seda eelkõige Roomas, kus näitlejaid süüdistati püha linna solvamises. 1697. aastal laskis paavst Innocentius XII konservatiivsema kodanluse ja kõrgema vaimulikkonna esindajate tungival pealekäimisel lammutada Tordinona teatri. Moralistide sõnul olevat just seal esitatud suurimal hulgal sündsusetuid etendusi.

Vastureformatsiooni ajastul pühendus Põhja-Itaalias tegutsenud kardinal Carlo Borromeo jõudsalt „Milano nooruse“ lunastamisele, kehtestades selge eraldusjoone kunsti kui vaimse kasvatusvahendina vahendi ja teatri kui profaansuse ja edevuse ilmingu vahele. Oma kaastöötajatele saadetud kirjas, mida ma tsiteerin mälu järgi, väljendab ta end ligikaudu järgmiselt: „Meie, kelle mureks on maltsa väljajuurimine, oleme teinud suuri jõupingutusi, et saata tuleriidale häbiväärseid kõnesid sisaldavad tekstid, et kustutada need inimeste mälest, võttes ühtlasi vastutusele nood, kes sellist kirjasõna trükis levitavad. Aga nähtavasti sellal, kui me magasime, töötas saatan senitundmatu kavalusega. Kui palju enam tungib hinge see, mida näevad silmad, võrreldes sellega, mida võib lugeda raamatust! Kui palju enam laastab noorukite ja neidude meeli sobiva žesti saatel valjul häälel väljaöeldud sõna, võrreldes surnud trükisõnaga raamatus! Seega tuleb teatraalid kiiremas korras kõrvaldada meie linnadest, nagu on tavaks teha ebasoovitavate hingedega.“

Niisiis peitub ainuke lahendus kriisile lootuses, et meid ja eriti noori, kes soovivad õppida teatrikunsti, jõuliselt pagendatakse, mille tulemusel tekiks uus komöödiante diasporaa – teatritegijad, kes uudse teatriladi nimel ammutavad sellest pagendusest enneolematut kasu.

DARIO FO
Milano, 29. jaanuar 2013

Tõlkinud Johanna Lamp